

15
Փարս

ՕՐԱԹԵՐԹ

15
Փարս

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է 90 ռուբլի եւ ցուցադրուող համար 7 արծաթ մեդալ կանխիկ. գաւառական տարածքներէն ծախարը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանարար ալ կը հրատարակուի:

Լրագրոյ վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Բիգա փաշա խան Թ. 14: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ չտրուիր: Ծանուցման տողը մեկ անգամի համար 3 դրուշ է: Եւսկի անգամի համար՝ սակարկութիւն կը լայ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Թ. ՍԱՐԱՃԵԱՆԻ ԿՐԿՆԱՄԱՌՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՍՄԱՍՈՒԼ

Թէեւ չէր արժեք Մամուլի հետ վիճարանիլ, որ օրինակօր վիճարանութեան կարգէն կանոն չգիտնալով հայհոյանք եւ նախաւորութիւն միայն ժողովրդի գիտէ, ինչպէս որ այս անգամ ալ մեր ըսածը հաստատած է. սակայն Մամուլին իւր կոշիկէն վեր ելնելով յուզելու ձեւնարկած խնդրոյն փափկութիւնը, այն է՝ կրկնամսեայութեան անխուսափելի հետեւանքն եղող ազգային ընտանեկանութեան քայքայման վտանգը, մեզ պարտաւորեց որ ըստ որում խմբագիր, հետեւաբար ընդհանուրին շահուց պաշտպան, զիջանիմք Մամուլի հետ վիճարանիլ, ոչ թէ զինքը համոզելու կամ յուզողութիւն ածելու, այլ իւր գրուածոց վնասակարութիւնը հաստատելով թաղուն նպատակաւ իւր պաշտպանելու փորձ փորձած ազգայնասիրտ պարզամտաց համար հրապարակել կրկնամսեայութեան մեր ազգին մէջ տարածման առաջին առնելու համար:

Վասն քոյ նախորդ թուովս Մամուլի յօդուածին խնդրէն դուրս կէտերուն պատասխանելէ ետեւ, բուն խնդրոյն վերաբերեալ աւարկութիւններն ալ մի առ մի հերքեցինք:

Մամուլ փոխանակ իւր պարտութիւնը ճանաչողութիւնը, այս անգամ վերջ տին կը դրէ:

Զեմք շարժանք. քանզի գիտեմք թէ «Գաղղոս» բանակ մը կանոնաւոր բանակէ մը ցլըւցան ըլլալէ ետեւ լեւները կապաւորուի եւ ապաւորուի պէս դարձեալ կը մարտնչի:

Ճիշդ այնպէս է Մամուլին ըրածը. ինչոր է, փորձանք մ'է թէեւ Մամուլի հետ վիճարանիլ, բայց վասն շահուց ազգային ընտանեկանութեան, այս անգամ ալ նորա ազգայնասիրտ գրուածքը կը հարուածեմք, յուսալով թէ գոնէ այս անգամ ուշաբերելով խնդրոյն ծանրութեանը խելամուտ ըլլայ եւ յուզողութիւն դառնայ:

Բայց նախ հարկ է կը համարիմք Մամուլի երկու թիւը միմեկմեկն ուղղել: Մամուլ կարծեմք թէ Հայրենիք ինքը գիտէր զօլած է իրեւ տրամաբան եւ հարաւասան:

Հեռի մենէ այդ անապարծութիւնը. իրողութիւնն այն է թէ, Մամուլ մեր յօդուածին վերջաբանին իմաստը ծուռ մեկնած ըլլալով, իրեն իմացուցինք թէ տրամաբանութեան եւ հարտասանութեան հմտութիւն ունեցած չըլլալուն համար է որ չէ կրցած հասկնալ. ասի բուն պատճառն էր իւր անհասկացողութեան, որ բացարձակ ճշմարտութիւն մ'է. բայց որպէս զի մեր այս խօսքը համարութեան սահմանէն դուրս չը լինէր, անմիջապէս յարեր էինք թէ, Հայրենիքի խօսքերուն իմաստը բաց ի Մամուլէն, «խելահաս ընթերցողը իսկոյն» կրնան հասկնալ: Սակայն այսօր աւելի առաջ երթալով կըսեմք. եթէ Մամուլ գոնէ «խելահաս» եղած ըլլար, մեր դրածին իմաստը կը հասկնար:

Մամուլ մի և նոյն անխելահասութեամբ «առանց տիպիումաւոր փաստաբան ըլլալու, բազում փաստաբաններէ դեր ի վերոյ տրամախոհութիւն եւ ուղղագրութիւն ունիմք» ըսուած խօսքը չէ կարողացած հասկնալ թէ որո՞ւ ուղղեալ է, զո՞ւ խելարկել կուզեմք «բազում տիպիւմաւոր փաստաբան» ըսելով, որո՞ւ ըստ պաշտպան եւ հայհոյակի խօսքին խորիւր բայց արժանաւոր պատասխանն է, եւ թէ ինչ ձևով խօսուածք մ'է:

Մամուլ՝ Հայրենիքի գրածներուն մէջ հակասութիւն ալ կերևակայէ. բայց Մամուլ ո՞ւր, այսպիսի խմբագրութեան ո՞ւր:

Հէգ Մամուլի թիւը ըմբռնումներն ուղղելէ ետեւ, դարձեալ կանցնիմք բուն խնդրոյն, այն է՝ Սարաճեան էֆ.ի կրկնամսեայութեանը, զոր Մամուլ իրեն յատուկ «հարտարութեամբ» արդարացնել կը տքնի եւ ազգային կրօնական իշխանութեան ըստ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ օրինի տնօրինելիք պատիժը կուզէ որ չգործադրուի, եւ իր այս թաղուն նըպատակն ու ջանքը ծածկելու համար ամեն նուաստ միջոց կը գործածէ. բաւական է որ իր նպատակին հասնի. վասն որոյ արդէն հերքուած առարկութիւններ կրկնելը բաւական չհամարելով, չակնած ըսելով թէ, Հայրենիք իր հարցմանց պատասխան չը տալով փախուստ տուած է. մինչդեռ Մամուլի եւ ոչ մի հարցումը Հայրենիք անպատասխան թողած է. ընդհակառակը Մամուլ՝ Հայրենիքի բոլոր հարցումները բարձի թողի ըրած է. բայց ասոնք որո՞ւ հարցը:

Ներու է. Մամուլի, որ իբր տապալակ կը մարտնչի մեր յօդուածին մէջէն կիսկոտը խօսքեր կաննէ եւ մէկ հարցման պատասխանելու փորձ փորձած առնէ, իբրեւ դատարիք, տասնէն փախուստ կուտայ. մինչդեռ օրինակօր վիճարանութիւնն ալ իր շղթան ունի:

Մամուլ ոտտէ ոտտ ցատկելով ինչը սելիքն ալ չգիտեր. միայն բան մը լաւ գիտէ, զոր թաղուն պահել կը տքնի, այն ալ՝ ինչպէս ըսինք, կրկնամսեայութեան ապօրինութիւն գործող Սարաճեան էֆ.ի դէմ ազգային կրօնական իշխանութեան տնօրինելիք պատիժն արգելելու ուզելն է. եւ իր այս նպատակին հասնելու համար անցեալ անգամ յիշած մի քանի ուրիշ զեղծումները կրկնելով, նախ անոնց պատժուիլը կը պահանջէ, իբրեւ թէ տոտր դժկամակող եղած ըլլայինք մենք, եւ ինքզինքն անկողմնակալ ձեւանելով սոյն պահանջումն ըրած առնէ, որոյ անտեղութիւնը արդէն հաստատած եմք «զեղծում մը» ուրիշ զեղծում չարդարացներ» ըսելով, չուզեր իբրեւ անկողմնակալ խմբագիր նկատողութեան առնուլ թէ, ըստ որում ուրիշներ պատժուած են, եւ ըստ որում Հայաստանեայց եկեղեցւոյ օրէնքը զայս կը պահանջէ, պէտք է որ Սարաճեան էֆ. ալ ըստ արդարութեան եւ ըստ եկեղեցւոյ օրինաց պատժուի, ի զգուշութիւն այլոց:

Մամուլի սոյն պարտադանցութիւնն ու կողմնակալութիւնն իբրեւ թէ բաւական չըլլար, կուզէ Հայրենիքը զրկարտել, որ իբր թէ արդէն բանադրեալներուն արձակուելը կուզէ. մինչդեռ Հայրենիքի խօսքերը հակառակը կը հաստատեն:

Մամուլի ընթացքը խիստ զարմանալի է. այս տեսակ խնդրոց մէջ նախապարձակ եւ բողոքող ու դատախազ կը ըլլար երբեմն, ինչպէս կը ըլլայ որ Սարաճեան էֆ.ի «իրական» կրկնամսեայութիւնը, փոխանակ հարուածելու, պաշտպանելու ճիգեր կընէ, եւ իր այս անմեկնելի կացութեանը մէջ մեղի կը հարցնէ թէ ինչու Ակնցի Տանձիկ օղլու մականուանեալ անձին կրկնամսեայութեանը վրայ չ'մք գրեր, առանց յուշ ածելու թէ ինքը ինչո՞ւ յիշեալ անձին վրայ իւր «համով շարիվարի»ները չի շարունակեր առնէն մ'ի վեր:

Մամուլ այնպէս ցոյց տալ կուզէ միշտ,

որ իբր թէ ինքը հասարակաց օգտին համար գեղծումներ ու ապօրինութիւններ կը հարուածէ. բայց այս խնդրոյն մէջ յայտնի եղաւ թէ կեղծ է եղեր իւր սկզբունքը. որովհետեւ եթէ անկեղծ է, թո՛ղ քաջութիւն ունենայ ուրեմն մեղի հետ Սարաճեան էֆ. ի կրկնամուսնութեան դէմ բողոքելու, որոյ անպատիւ մնալը տարակոյս չը կայ թէ պիտի քաջալերէ կրկնամուսնութիւնը, որ ընտանիքներ կը կործանէ, մանաւանդ մեր ազգին պէս կրօնական կապերով գոյութիւնն ապահովեալ ազգի մը մէջ:

Մամուլ Սարաճեան էֆ. ի կրկնամուսնութիւնն աղաքացնելու մտօք կըսէ նաեւ թէ, իրաւունք չէ «հարկաւ Պատրիարքարանը պարագայ մը ահաւած է» ըսելով, միոյն հրաման տալ և միւսին (Սարաճեան էֆ. ի ըսել կուզէ) զլաճալ:

Արդէն ըսինք, կրկին կըսեմք թէ Մ. մուլին մէջ բերած օրինակին և թորոս էֆ. ի կրկնամուսնութեան մէջ նմանութիւն չկայ. արդ՝ մի և նոյն բանը տարբեր ձևով կրկնելէն ինչ չափ կենէ: Թորոս էֆ. կրկին ամուսնանալու իրաւունք ունեցած ըլլալը ըստ օրինի հաստատուելով Պատրիարքարանէն հրաման ուղեց, որ Մամուլ առանց կարմրելու կըսէ թէ միոյն հրաման տալ և միւսին զլաճալ իրաւունք չէ. Մամուլ չը՞ գիտեր թէ թորոս էֆ. գաղտագողի և թաքուն կերպով ու յունական պատկաւ Մեծ պահոց մէջ պատկուեցաւ:

Արդ՝ կը հարցնեմք Մամուլի, որ ինքը զինքն անկողնակալ կուզէ ցոյց տալ Սարաճեան էֆ. ի սոյն պատկը օրինաւոր է թէ ապօրէն. Մարի Ալանեան Սարաճեան էֆ. ի օրինաւոր կինը կընայ համարիլ, թէ ոչ. երկուքին մէկը. այո՛, կամ ոչ. փախուստ չըլլար:

Բաց ասկէ հասկնալու ուրիշ կէտ մ'ալ կայ. Սարաճեան էֆ. այսօր Հայ կը համարուի թէ Յոյն. եթէ Հայ կը համարուի, ուրեմն ինչպէս եղաւ որ՝ առանց Յոյն ըլլալու յունական պատկաւ կըցաւ ամուսնանալ: Իսկ եթէ Յոյն կը համարուի, նախ՝ արձանագրութիւնը Հայոց Պատրիարքարանի տուածէն սրբուեցուն. երկրորդ՝ Յունաց եկեղեցին, որ երբեմն կրկնամկրտութիւն կընէր, այս անգամ ալ ըրաւ թէ չըրաւ. եթէ չըրաւ, ըսել կըլլայ թէ Յունաց եկեղեցին իրօք կըրկնամկրտութիւնը վերցուցած է. ապա ուրեմն «կրկնամուսնութիւնն» ալ վերցուցած չըլլար. ուստի ինչպէս եղեր է որ Յունաց եկեղեցին Սարաճեան էֆ. կրկին պատկեր է:

Ասոնք այնպիսի խնդիրներ են, որք պէտք է պարզուին, և ասոնց մութի մէջ մնալը գիտէ՞ Մամուլ թէ ինչ գէշ ու չփութ հետեանքներ առաջ կը բերէ և թէ ո՛րչափ չար օրինակ կըլլայ այլոց, ծաւալի է որ Սարաճեան էֆ. փաստաբան ըլլալովն հանդերձ գահալէժ որոշմամբ մը այդպէս ամուսնական օրէնքներ ընն առաջարկը ըրաւ առանց հետեանքը խորհելու, որով տեղի տուաւ ներկայ չփութութեանց:

Դաւով Տ. Վիրժինի Թ. Սարաճեանի

ամուսնական դատի խնդրոյն վրայ Մամուլի գրած տղայական խօսքերուն և «Վիրժինի» ստորագրութեամբ հրատարակած գրութեան, որով հրաժեշտ կուտայ նա իւր ամուսնոյն դէմ բացած դատէն, ծիծաղելէ զատ ուրիշ բան չեմք կրնար ընել. և յիշաւի մանուկ է եղեր Մամուլ որ այդ հրատարակութեամբ բան մը կուզէ շահիլ. խնդիրն ուր որ էր դարձեալ հոն է. մեք արդէն, տակաւին Մամուլ սոյն խնդրոյն վրայ գրելու չհրաւիրուած, և Տ. Վիրժինի Թ. Սարաճեան տակաւին իր դատէն չհրաժարած, ըսած եմք թէ «այս խնդրոյն մէջ երկու շահեր կան. մին մասնաւոր, միւսը ընդհանուր. մասնաւորը Տ. Վիրժինի շահն է, որ վնասեալ է. կրնայ նա իր դատը շահիլ կամ՝ ԿՈՐՄՆՏՆԵԼ, կրնայ իսկ իւր իրաւունքը հաստատելու համար ամբողջ տարինը դատուիլ. հիմա թո՛ղ աւելցնէ Մամուլ մեր այս խօսքերուն վրայ «կրնայ նա իր դատէն հրաժարիլ նաեւ, պայմանով կամ առանց պայմանի, իշխանութեան ծանօթ կամ անծանօթ պայմանով»:

Բայց ասով դարձեալ հանրական խնդիրը իր գոյնը չփոխէր. թո՛ղ որ Տ. Վիրժինի տակաւին մինչև այսօր Սարաճեան թորոս էֆ. ի օրինաւոր ամուսինն է և ո՛ր է վճռով դատապարտեալ չէ. և թէ Ամուսնական սենեկին ներկայացեալ գրութիւնը Մամուլի հրատարակածին պէս «Վիրժինի» ստորագրութեամբ չէ, այլ Վիրժինի Թ. Սարաճեան, զոր Մամուլ խորհախած է: Նոյնպէս Վիրժինի գրոյն մէջ «իրարմէ զատ ապրելու» առաջարկութիւնը իսպառ մերժուած է դատարանին կողմանէ, զոր չը լիշեր Մամուլ:

Ինչպէս կը տեսնուի, խնդիրը ատով իր գոյնը փոխած չէ. մեզի վերաբերեալը Տ. Վիրժինի Թ. Սարաճեանի անձնական դատը չէ, այլ Սարաճեան թորոս էֆ. ի կրկնամուսնութեան խնդիրն է, որ հանրական մասն է, որոյ համար պարտի բողոքող և դատախազ ըլլալ Մամուլը քանի որ իբրեւ խմբագիր պաշտօն ունի հասարակաց շահուն հսկելու:

Ինչպէս երէկ գրած էինք, կրօնական գործոց Գեր. խորհրդականը և Պատրիարքական Գեր. փոխանորդը Արդարութեան դոճոց նախարար Վսեմ. Զէվտէթ փաշայի այցելութեան երթալով երէկ Բ. Դուռը, Պատրիարքական խնդրոյն պատասխանը խնդրեցին:

Վսեմ. նախարարը յայտարարեց թէ Տէրութիւնը եզրկատակած ծանր խնդրով դրաղեալ ըլլալով, ժամանակ չէ ունեցած դեռ Պատրիարքական խնդիրը նկատողութեան առնելու. և երբ եկեղեցական պատգամաւորը Ազգին վիճակը ներկայելով տէրութեան կարեկցութիւնը և այս վիճակին անմիջական դարմանը խնդրեցին, Վսեմ. նախարարը խոստացաւ Պատրիարքական խնդիրը առաջին առթոյլ նախարարաց ժողովոյ ներկայացնել:

Դահլիճէն Եզրկատակ Սառ. տեղապահ Արժ. Տ. Սահակ քահանայէ յուլիս 2 թուով Ազգ. Պատրիարքարան ուղղեալ

նամակ մը շատ դառն կը նկարագրէ տեղւոյն վիճակը, որոյ հետեւեալ մասն ուշադրութեան արժանի է.

«Աղէքսանդրիա աւերակաց կոյտ դարձաւ. հրդեհ և կոտորած լափեց ամեն բան. հիմա կարգը Գահիրէի եկաւ. աղագայինք Առաջնորդարանի մէջ փակուած են հանգերձ ընտանեօք, ուր ապահովութիւն գտնել յուստն. ամեն օր կոտորածի երկիւղ կայ հոս. մոլեռանդութիւնը շատ գրգռեալ է. ամենքս ալ աւոթի ենք. օգնութիւն և դրամ կաղաղակէ ժողովուրդը, օգնութեան հասէք կաղաչեմ, մեղ մի՛ մեղքնաք, այլ ժողովուրդը, խեղճ ժողովուրդը մեղքեք... ամեն ճամբայ գոցուած է. միայն փորձի տի ճամբան բաց է, հոն ալ փորձան դարեցաւ. ա՛լ նամակ չեմ կարող գրել. Աստուած և դուք»:

Այս սրտաշարժ տողերը որո՛ւ որ անկէ, ուշադրութեանը կը յանձնեմք:

Կը լսեմք թէ Սովետոց Յանձնաժողովը Եզրկատակ աղագայնոց ի նպաստ 100 ոսկի զրկեր է:

Սակայն միւս կողմէ տեղեկութիւն կուտան մեզ թէ Եզրկատակ աղագայններէն ճարտարագետ Զենոր տղա անուն անձի մը քով 400 ոսկոյ գումար մը կը գտնուի որ տեղւոյն աղագային սնտուկին իրաւունքն է եղեր և սակայն չգիտցուի ինչպիսի եղանակաւ յիշեալ անձին ձեռքըն անցեր է:

Երէկալ Զենոր աղա այժմ Պօլիս դռնուելով, Պատրիարքարանի պարտքն է կարծեմք անմիջապէս քննութիւն բանալ, և եթէ ստոյգ է մեզ հաղորդուած սոյն տեղեկութիւնը, յիշեալ գումարին տէր լինել և Եզրկատակ թշուառ աղագայնոց օգնութիւն փութացնել:

Կըսպասեմք Պատրիարքարանի տնօրէնութեան:

Եւդոկիայէն երէկ Ազգ. Պատրիարքարան զարնուած հեռագիր մը վերստին կը խնդրէ որ Գեր. Յովսէփ վարդապետ Այվազեան Առաջնորդական Տեղապահի պաշտօնով անմիջապէս Եւդոկիա ղրկուի:

ՆԵՐՔԻՆ

Խտիվը երկու նոր յայտարարութիւն հրապարակեց, որոց մին Արապիի բռնաբարութեան դէմ է. իսկ միւսը կը հրաւիրէ որ Եզրկատակ դաճող անգղիացւոց չընդգիծման բնաւ. զանոնք իբր պատերազմող չը նկատեն այլ իբր բարեկամ: Արապի յայտարարած ըլլալով թէ ինքը ազգին կամացը պիտի հնազանդի, Գահիրէի մէջ կիրակի օր մեծ ժողով մը գումարեր է ուր ներկայ գտնուելու են բոլոր կուսակիցները և քրիստոնեայ հասարակութեանց ներկայացուցիչը որոնք Արապիի հրամանին ներքեւ են այսօր: Ժողովին մէջ առանախօսութիւններ եղեր են որոց մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնէ Սուտանի Միւսթէշար Ալի պէյի ատենախօսութիւնը: Սա Աղէքսանդրիոյ մէջ անգղիացի նաւաստիներու ձեռամբ մահմէտական կանկանաց կրած խոշտանգանքը նկարագրելով խիստ ազգու լեզուաւ բոլոր հանդիսականաց արտասուքը շարժել է:

և ըստ է թէ պատմութեան մէջ այս պիտի ահաւոր դործ մը բնաւ պատահած չէ։ Հանդիսականը չափազանց յուզուելով Արապի փաշան հայրենեաց պաշտպան հրատարակելու խոսքը երկրին թշնամի, և որոշելու են մինչև ցվերջին շունչ պատերազմի։

Երբեք իրիկուն Գահիրէի մէջ մեծ ամբոխ մը փողոցները լցուած էր, սակայն բռնական դործ մը բնաւ տեղի չէ ունեցել։ Գահիրէի եւրոպական հիւանդանոցին մէջ գտնուած հիւանդները իսկապէս փոխադրուելու են։

Եգիպտոս շրջանի Օսման զօրքերը ամեն գնդէ պիտի ընտրուին. զոր կազմելու համար սպարապետութեան դուռը յատուկ մասնախմբեր կարգուելու են։

Առաջին զօրաբաժինը որ առաջին և երկրորդ բանակագնդերուն մէջէն պիտի առնուի, 10,000 հոգիէ պիտի բաղկանայ։

Այսպէս իսկ Ռէճէպ փաշա 10 վաշտի հետ Սէլանիկ մեկնելու է, որոնք այսօր վաղը մայրաքաղաքս պիտի հասնին։

Առաջին զօրաբաժինը կըսուի թէ վաղը կամ միւս օր պիտի մեկնի։

Բազմաթիւ սպայներ և զօրավարներ Սէլանիկի մէջ սպարապետութեան հրամանին կսպասեն։

Տէրվիշ փաշա ընդհանուր հրամանատար կարգուելու է և իզգէտութիւն և Բէրթէվ շոգենաւները իւր տրամադրութեան ներքեւ դրուելու են։

— Ռուսական նորընտիր դեսպան Պ. Նէլիտովի հինգշաբթի օր մայրաքաղաքս կըսպասուի։

— Լոնտրայի պարսկական դեսպան հայազգի վսեմ Մելքոն խան իշխանը որ քանի մ'օր առաջ մայրաքաղաքս եկաւ, առջի օր պարսկական դեսպան Մոհսին խանի հետ Արտաքին գործոց նախարարին ներկայացաւ։

Իշխանը քանի մ'օրէն մայրաքաղաքս կը մեկնի։

Ջինուրական պատրաստութիւնը արտաքին կարգի փութով առաջ կը տարուին։ Վերջին որոշման համեմատ Բ. Գուռը առաջին անգամ 12 գունդ զօրք պիտի ղրկէ յեգիպտոս արդէն ասոնք Սելանիկէն և Տարտուսէն նաւ մտնելու կը պատրաստուին և կըսուի թէ շաբաթէ մը պիտի կորենան մեկնիլ։

— Օրուան քաղաքական մեծ խնդիրն է Արապի փաշան ապստամբ հրատարակելու համար Անգղիոյ ըրած պահանջումը. Բ. Գուռը Եգիպտոս զօրք չը ղրկած որ և ինչ յայտարարութիւն չպիտի ընէ այս մասին, զի վտանգաւոր կը համարի իրեն համար. մինչդեռ Անգղիա կը պընդէ թէ Արապի փաշա յանուն վեհ. Սուլթանի կը յաջողի խաբել զեգիպտացիս և պարզամիտ ժողովուրդը յանուն մահ մէտականութեան պատերազմի կը հրաւիրէ։

— Կէս գիշերէն վերջը առնուած հեռագրի մը համեմատ Ռուսիոյ տէրու-

թիւնը Դեսպանաժողովոյ նկատմամբ բաւոր դեսպանաց չըջարեալան մ'ուղղել է. կոմս Գորթի իւր կառավարութենէն տեղեկութիւն առելու է այն չըջարեալանի մասին և զօրաւոր կերպով կը խօսուի թէ Դեսպանաժողովը ալ ևս չպիտի գումարի։

— Ռուսիոյ գործադատներն Դեսպանաժողովէն քաջուհուն վրայ զանազան զրոյցներ կը պարտին. որոնք կըսեն թէ Ռուսիա եգիպտոսի մէջ չաճ չունենալով կողմէ ուրիշ կողմէ իրեն չաճ մը հանել այսինքն իւր չէզոքութեան փոխարէն Մերվի կողմէն ինչ ինչ արտօնութիւններ ստանալ Անգղիայէն. սակայն աւելի բաւարար կերպի այն զրոյցը թէ Ռուսիա Դեսպանաժողովոյ ապարդիւն ըլլալը կանխաւ գուշակելով, զայն այժմէն լուծել որոշած է։

— Լոնտրայէն զարնուած հեռագրի մը համեմատ Անգղիոյ գահաժառանգ Կալէսի իշխանը ուզել է Եգիպտոս երթալ սակայն ընտանեաց թախանձանօք իւր դիտաւորութենէն ետ կեցել է։

— Արապի փաշա եգիպտացի մեծածն մեծներէն ձի և գրաստ հանգանակել սկսել է. այնպէս որ 3 օրուան մէջ 23 հազար նուէր ժողուել է. նուիրատուաց կարգէն են խոսքին մայրը և հօրեղբորորդիքը, և այլ շատ մը ազնուական գերդաստանէ փաշաներ։

Յետոյ զլուսը թօթուելով իբր թէ ճակտին վրայ ծանրացած ամպը փարատելու համար, պանդոկ դարձաւ և սենեակ մը ուզեց։

— Պարոնը թիւ 3 սենեակը տարէք, ըսաւ պանդոկապետը սպասուհւոյ մը։

Սպասուհին կախուած բանալի մ'առաւ և երիտաւորդ ուղևորին ակնարկ մ'ընելով, ըսել ուզեց թէ կրնայ իրեն ետևէն երթալ։

— Հաճեցէք թողթ, գրիչ և մելան ղրկելու ինծի, ըսաւ պանդոկապետին, և եթէ Պ. Պարթօլ ուր ըլլայ իմանալ ուղէ, սենեկիս թիւը ըսէք անոր։

Պանդոկապետը խոստացաւ Բօլանի խնդիրը կառարել. ուստի Բօլան աղջկան տեսէն զնաց «Մարտէյնէզ» երգելով։

Հինգ վայրկեան վերջը գրասեղանի մը քով նստած էր, թուղթ, գրիչ և մելան ունենալով առջիւր և գրելու պատրաստուելով։

Բայց առաջին տողը գրել սկսելու միջոցին դուռը երեք անգամ զարնուեցաւ։

— Հրամեցէք, ըսաւ մէկ օտքը թիկնաթուէն վերջընելով այցելուն դիմաւորելու համար որ ըստ իւր կարծեաց կամ Պ. Պարթօլը և կամ իւր բարեկամներէն մին էր։

Դուռը կանոնաւոր կերպով բացուեցաւ և անգղիացիին սեմին վրայ տեսնուեցաւ։

— Ահ, պուռաց Բօլան, իւր զօրապետին ըրած յանձնարարութիւնն իշխելով անմիջապէս և ուրախանալով, դուք է՞ք։

— Այո, ես եմ, պատասխանեց անգղիացիին։

մնաս բարով չեմ ըսել, այլ ի տեսութիւն։

— Այո, Երեւելի զօրապետս, պատասխանեց երիտասարդը յուզեալ ձայնով, կը հասկնամ և յոյժ շնորհակալ եմ։

— Խոստացիր ուրեմն որ գործը լմննալուն պէս լուր պիտի տաս ինծի կամ մէկու մը գրել պիտի տաս, եթէ չը կարենաս դու գրել ինծի։

— Ապահով եղիք զօրապետ. մինչև չորս օր նամակ մը պիտի ընդունիք ինձմէ, պատասխանեց Բօլան։

Յետոյ խորին դառնութեամբ մը.

— Չէ՞ք տեսած բնաւ որ իմ վրաս զօրութիւն մը կայ որ բնաւ չուզէր որ ես մեռնիմ։

— Բօլան, ըսաւ զօրապետը խիստ ձայնով մը, դեռ...

— Ոչինչ, ոչինչ, ըսաւ երիտասարդը զլուսը թօթուելով, և իւր դէմքին այն զուարթութիւնը տալով զոր ունէր այն անծանօթ դժբաղդութենէն առաջ որ հակառակ նորա երիտասարդութեան, մահը փափաքելի կը գործէր անոր։

— Լաւ, Միայն բան մը կայ, զայն գիտնալու աշխատելու է։

— Ո՞րը, զօրապետ։

— Սա է թէ երբ մենք Անգղիոյ հետ կը պատերազմինք, ինչպէս կըլլայ որ անգղիացի մը իւր տան պէս ազատ համարձակ կը պտըտի Գաղղիոյ մէջ։

— Լաւ, պիտի աշխատիմ գիտնալու։

— Ինչպէս։

— Հիմա չը գիտեմ, բայց երբ ձեզի կը խոստանամ գիտնալ, պիտի գիտնամ, և եթէ հարկ ըլլայ, իրեն ալ պիտի հարցնեմ։

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԴԵՂԱՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐԱՑԻՈՑՆ

Կը ծախուի Մինասեան եւ Լնկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպայի, նոյնպէս եւ թուրքիայի ալ եւ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է։

Փանասէն գեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու դեղ եւ դարման հազիւ կը գտնուին։ Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լիւնելով բոլորովին անվնաս է։ Փանասէն այրածին ցաւը կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ։ Նոյնպէս եւ մարմնոյն կտրուած ու ճմլուած տեղերուն ցաւն ու բորբոքը չուտով կ'անցնէ։

Ձղային, յօդային եւ ոսկրային առեօթիկ յցաւերը բուժելով տաքնապեալը կը հանդարտեցնէ։ Ստամոքսի, փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ։ Ու պողէ յառաջ եկած դժուարութեանց առաջը կ'առնու։

Փանասէն ակոյալի օտարիկ ցաւերը չուտով կը բուժէ։ Մարմնոյն կտրուած կամ վիրտուրեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով չուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին։ Փանասէն կը բժշկէ նաեւ փորհարութիւն, թանջք, հազ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք, մէջքի ցաւ եւ ալ զանազան անտեր, որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են։ Այսպէս կը վիայեն շաւեր, որք փորձած են։ Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտը եւ ճանապարհորդը իրենց մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծական դժուարութեանց առեօթ փորձած չլով մեծ օգուտ կը քաղեն եւ ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուին։ Փանասէն հեղուկ է, օրթէ մարմնոյն վրայէն քսելով եւ թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ։

Գործածութեան կերպը հետն է։ Գլխաւոր վաճառատունը է, Ղալաթիոյ Նէնի-Ղամիի դրան կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքի գեղադործաց քով ու գաւառներն ալ կը գտնուին։

— Դէշ բան. ոտկէ ալ գործ մը չըլլայ որ բանաստանոր հետ։

— Ինչ որ ալ ըլլայ, բրովհետեւ թշնամի մ'է, ուստի ըլլալիքը մենամարտութիւն չէ այլ կռիւ է։

— Նորէն կըսեմ, ի կրկին տեսութիւն, և գրկէ զիս։

Րօլան երախտագիտական բուռն զգացմամբ անոր ճիւղը փաթտուեցաւ։

— Ահ, զօրապետ, պօռաց նա, որքան երջանիկ պիտի ըլլայի... եթէ այսքան դժբաղդ չըլինէի։

Զօրապետը խորին և համակրական սիրով անոր նայեցաւ։

— Օր մը քու դժբաղդութիւնդ ինծի պիտի պատմես, այնպէս չէ՞ Րօլան, ըսաւ նա։

Րօլան խնդաց այն վշտադին ծիծաղով որ երկու կամ երեք անգամ անոր շրթանց վրայ երեցած էր արդէն։

— Ճշմարիտ կըսեմ որ դուք ինծմէ աւելի պիտի խնդայիք։

Զօրապետը անոր նայեցաւ իբր թէ յիմարի մը կը նայէր։

— Վերջապէս, ըսաւ նա, մարդիկ այնպէս պէտք է ըմբռնել ինչպէս որ են։

— Մանաւանդ երբ այնպէս կերեկին ինչպէս չեն իրօք։

— Դու զիս Եգիպտոսի տեղ կը գնես, և առեղծուածներ կը պատմես ինծի, Րօլան։

— Ահ, եթէ կարենաք դու չակել զօրապետ, զձեզ թերէի թագաւոր կը հրատարակեմ։ Եւ սակայն իմ

مسافرخانه عومي
HOTEL INTERNATIONAL N. 10
ΞΕΝΩΝΑ ΙΕΘΝΗΣ

ՀԱՄԱԶԳԱՆ ԶԻՒՐԱՆՈՑ

Այս հիւրանոցն հաստատուած է Մահ. մօտ-փաշայի վարի կողմը կամրջին մօտ, Հաճի-Կէօյէք մզկիթին դէմը Մօլաթաջ փողոց թիւ 10. ապահով մաքուր ու տաք է, և գիններն չափաւոր. ընտանիք ալ կրնան հանգիստ ընել. ունի ճաշարան և օրհարան մը՝ ամեն ազգի լրագրերով զարդարեալ։ Գօլսոյ մէջ այսպիսի հիւրանոցի մը նմանը չկայ, վերջապէս ըստ ամենայնի գոհ կըլլան յաճախորդք։

Ապտ - Իւլ - Ճէլիլ

ԳԻԶԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ ՀՅՏՏԻԱՆՔ

Սոյն պատուական գործը որ գաղղիացի մեծառչակ բժիշկ Թիսոյի երկատիրութիւնն է մարդկային ընկերութեան սերմը չորցընող զննութեան վրայ կը խօսի ամէն հասակի ընթերցման արժանի գիրք մ'է եւ կը ծախուի ամեն գրալստանոց քով գին 6 զրուշ։

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍԵԹԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

Հեղինակին մեծ մասամբ անտիպ քերթուածոց մի հաւաքածոյն է Արամեան տպարանէն ութածայ հինգ թերթով մաքուր տպագրութեամբ իւրոյ ընծայուած եւ նուիրուած առ հայ աւանդութիւն։

Ամեն կարգի ազգայնոց, ընթերցանութեան արժանի այն գրքոյն խիստ յարմար է նաեւ մրցանակարաջութեանց պարգեւներու համար։ Քիչն է հինգ զրուշ։ Կը ծախուի բոլոր գրալստանոց քով, կեդրոնատեղին է Արամեան գրատունը։ Դպրոցաց համար գեղջ կը լինի։

ՏԵՐ-ԻՄԲԱԳԻՐ

Փ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Իրգա փաշայի խան քիւ 14

բոլոր յիմարութեամբս կը մոռնամ թէ ձեր վայրկեանները շատ թանկագին են և ես պարտաւոր տեղը զանոնք կը գրաւեմ։

— Իրաւունք ունիս. փարիզ ընելիք յանձնարարու թիւն մ'ունիս։

— Երեք հատ. իմ բարեկամութիւնս Պօլսիէնի, իմ յարգանքս ձեր Լիւսիէն եղբոր և իմ գորովագին մեծարանքս տիկին Պօնաբարթի։

— Փափաքածիդ պէս պիտի ըլլայ։

— Փարիզ քու պիտի գտնեմ զձեզ։

— Վիքթօր Ժուլի քողոցը իմ տունս, և կտրելի է...

— Կտրելի է...

— Ով գիտէ, կտրելի է Լիւքսէնպուրկ։

Յետոյ ետ քաշուեցաւ, իբր թէ ըսածին վրայ զըջալով թէ և իւր լուադոյն բարեկամին կը խօսէր։

— Օրանժի ճամբան բռնէ, ըսաւ կառապանին, և կտրելի եղածին չափ շուտ։

Կառապանը որ հրամանի մը կոպտեմ, ձիերուն խարաղանաւ զարկաւ. կառքը կայծակի նման արագութեամբ և շառաչիւնով մեկնեցաւ և Ուլ գրէնէն աներեւոյթ եղաւ։

Գ.

Ա. Ն. Գ. Դ. Ի. Ա. Յ. Ի. Ն.

Րօլան իւր գտնուած տեղը անշարժ մնաց, ոչ միայն ցորչափ կառքը կարօղ էր տեսնել, այլ և կառքին անհետանալէն վերջն ալ։